

Przegląd potencjalnych, dodatkowych źródeł przychodów gospodarstw rybackich

dr inż. Andrzej Lirski

Instytut Rybactwa Śródlądowego, Zakład Rybactwa Stawowego, Żabieniec

Radom, 14 - 15 czerwca 2016 roku

Warsztaty szkoleniowe

„SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA ORAZ DZIAŁALNOŚĆ MARGINALNA, LOKALNA I OGRANICZONA
JAKO ELEMENTY POSZERZANIA ŹRÓDEŁ PRZYCHODÓW GOSPODARSTW RYBACKICH”

organizowane przez Zakład Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej PAN w Gołysz

w ramach projektu 7th PR UE TRAF00N (Traditional Food Network to Improve the Transfer of Knowledge for Innovation)

Czy w gospodarstwach rybackich potrzebne są dodatkowe przychody?

Czy nie możemy po prostu utrzymywać się ze sprzedaży ryb?

Definicje

Dochód $D = P - K$

D- dochód (zł)

P - przychód (zł)

K - koszty gospodarstwa (zł)

Współczynnik rentowności (*wg Wołosa i innych 2006*)

$$S_D = (D \cdot K^{-1}) \cdot 100\%$$

S_D - współczynnik rentowności (%)

Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe gospodarstw w 2014 roku

Wskaźnik:
RENTOWNOŚĆ (%)

Gospodarstwa pstrągowe	Gospodarstwa karpiove ⁽⁵⁾	Gospodarstwa „stawowo- jeziorowe”	Gospodarstwa „jeziorowe”
9,38	25,03 (1)	7,36 (2)	12,23 (3)

(1) bez rekompensat wodnośrodowiskowych $Wr = - 4,66$

(2) bez rekompensat wodnośrodowiskowych $Wr = 5,12\%$

(3) bez rekompensat wodnośrodowiskowych $Wr = 11,30\%$

(5) bez dwóch „skrajnych” gospodarstw

Czy we wszystkich gospodarstwach rybackich możemy i powinniśmy zastosować taki sam schemat działań różnicujących produkcję podstawową czyli ryb?

Fot. A. Wołos

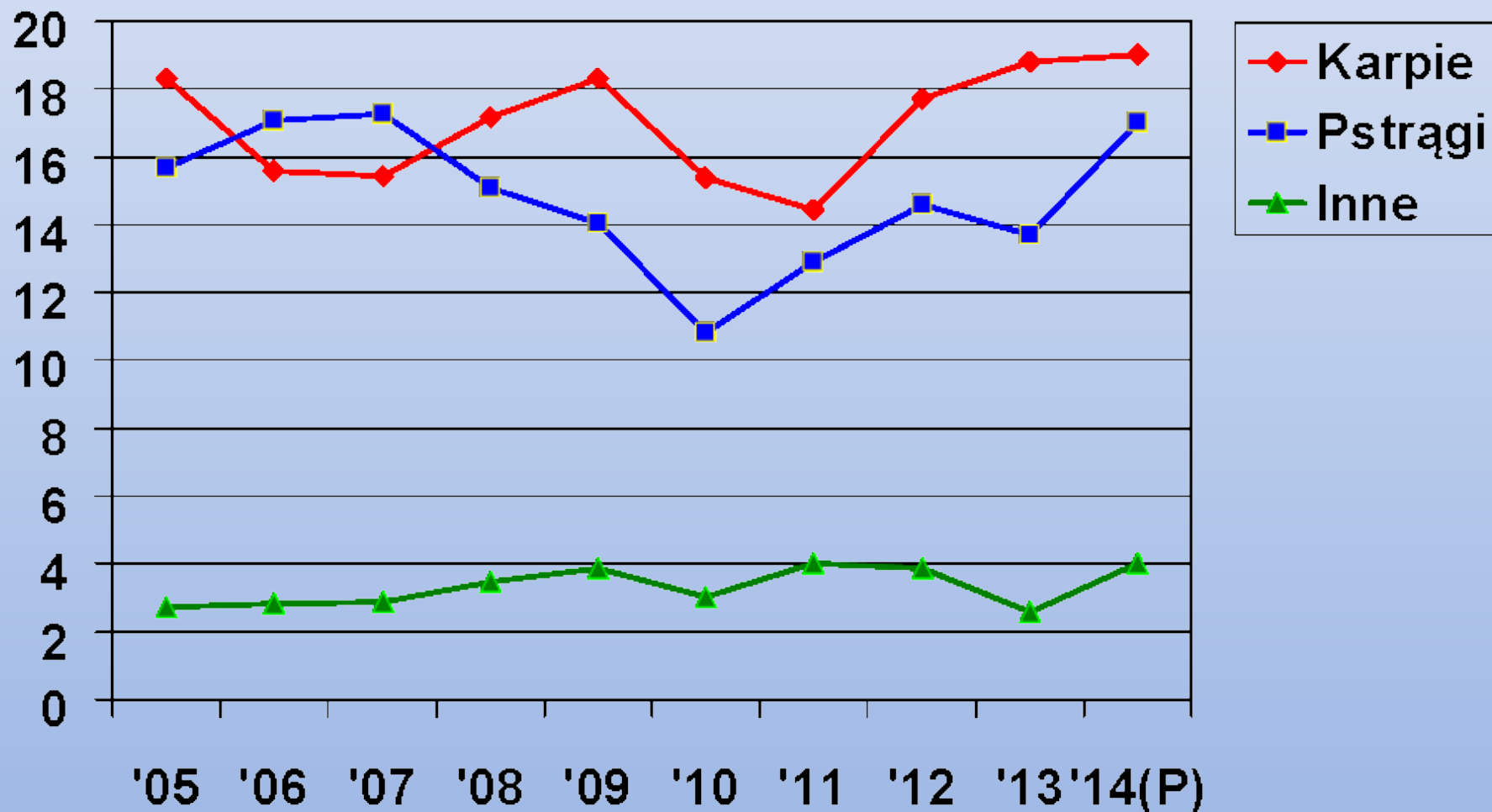
Główne typy gospodarstw polskiej akwakultury

Polska akwakultura w pierwszych latach XXI wieku jest zróżnicowana w wielu obszarach:

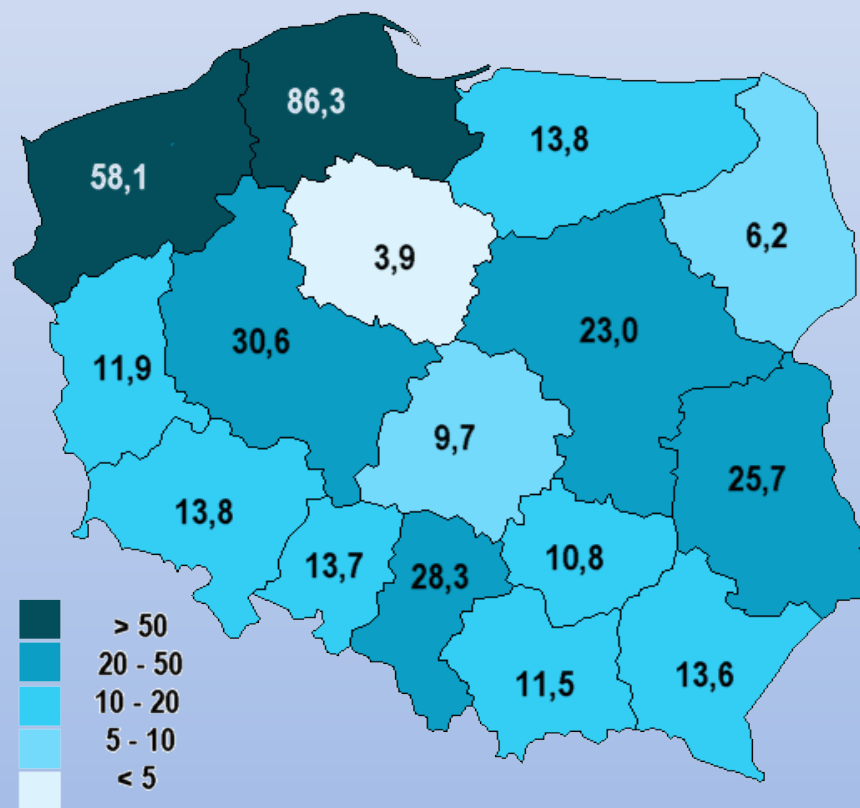
- produkowanych gatunków ryb i innych organizmów wodnych*
- stosowanych technologii i stopnia intensyfikacji produkcji*
- wielkości gospodarstw*
- form własności*
- wielkości gospodarstw*
- itd..*

Produkcja ryb konsumpcyjnych w krajowej akwakulturze w latach 2005 - 2014 (tys. ton)

Wartość sprzedanych ryb konsumpcyjnych wyprodukowanych w akwakulturze

(2014 r. - mln zł)

Akwakultura ryb konsumpcyjnych w Polsce

Akwakultura niskointensywna

Stawy ziemne o powierzchniach dochodzących do kilkuset ha

Stawy karpiove - ok. 63 tys. ha pow. ewidencyjnej (ok. 53 tys. ha produkcyjnej)

Liczba podmiotów - ok. 1 tys.

Produkcja ryb konsumpcyjnych - ok. 22 tys. ton

Liczba produkowanych gatunków ryb konsumpcyjnych - 15

Akwakultura intensywna

Stawy betonowe, tory wodne, baseny tuczowe, przegrody, sadze, systemy recyrkulacyjne, inne

Stawy betonowe - ok. 73 ha + ok. 600 tys. m³ innych urządzeń

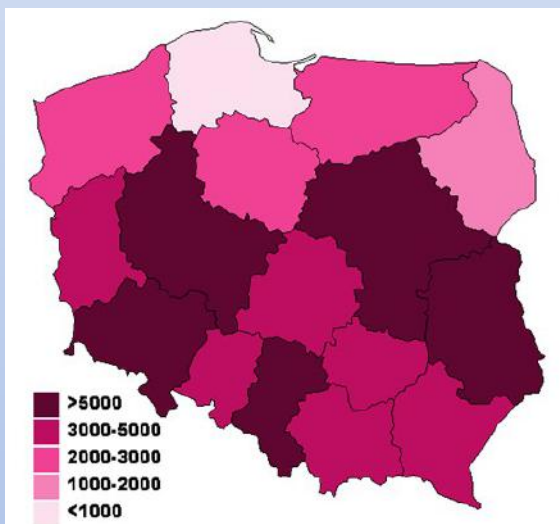
Liczba podmiotów - ok. 160

Produkcja ryb konsumpcyjnych - ok. 18 tys. ton

Liczba produkowanych gatunków ryb konsumpcyjnych - 10

Akwakultura niskointensywna

Aktualny potencjał gospodarstw karpiowych

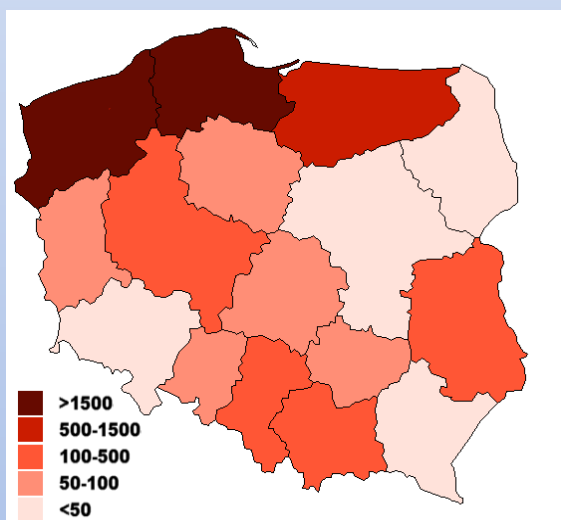
Okolo 20 000 ton karpia plus ok. 2 000 ton innych gatunków przeznaczonych do konsumpcji (tołpygi, amury białe, liny, karasie, szczupaki, sandacze, sumy europejskie, okonie i inne)

Klasa wielkości (ha)	Liczba	Udział w powierzchni (%)	Udział w produkcji (%)
do 5	312	1.1	2.6
5 do 50	440	14.4	16.9
50 do 100	99	11.8	14.3
100 do 500	117	40.0	40.6
500 do 1 000	16	18.6	18.5
ponad 1000	3	14.2	7.1

Akwakultura intensywna

Aktualny potencjał gospodarstw pstrągowych

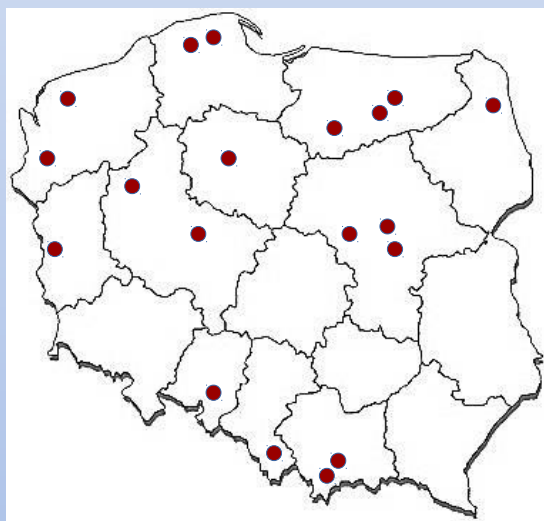
16 000 – 18 000 ton pstrągów wszystkich gatunków przeznaczonych do konsumpcji

Produkcja (t)	Liczba gospodarstw	Udział w produkcji (%)
do 10	15	0.6
10 do 50	36	7.1
50 do 100	22	11.5
100 do 200	26	28.0
200 do 500	12	28.8
ponad 500	5	24.0

Akwakultura intensywna

Aktualny potencjał obiektów z systemami recyrkulacyjnymi (bez pstrągów)

Okolo 2 000 ton - jesiotry, sumy afrykańskie, tilapie, węgorze, inne

Liczba obiektów specjalizujących się w produkcji:

sum afrykański - 10

jesiotry - 4

węgorz - 2

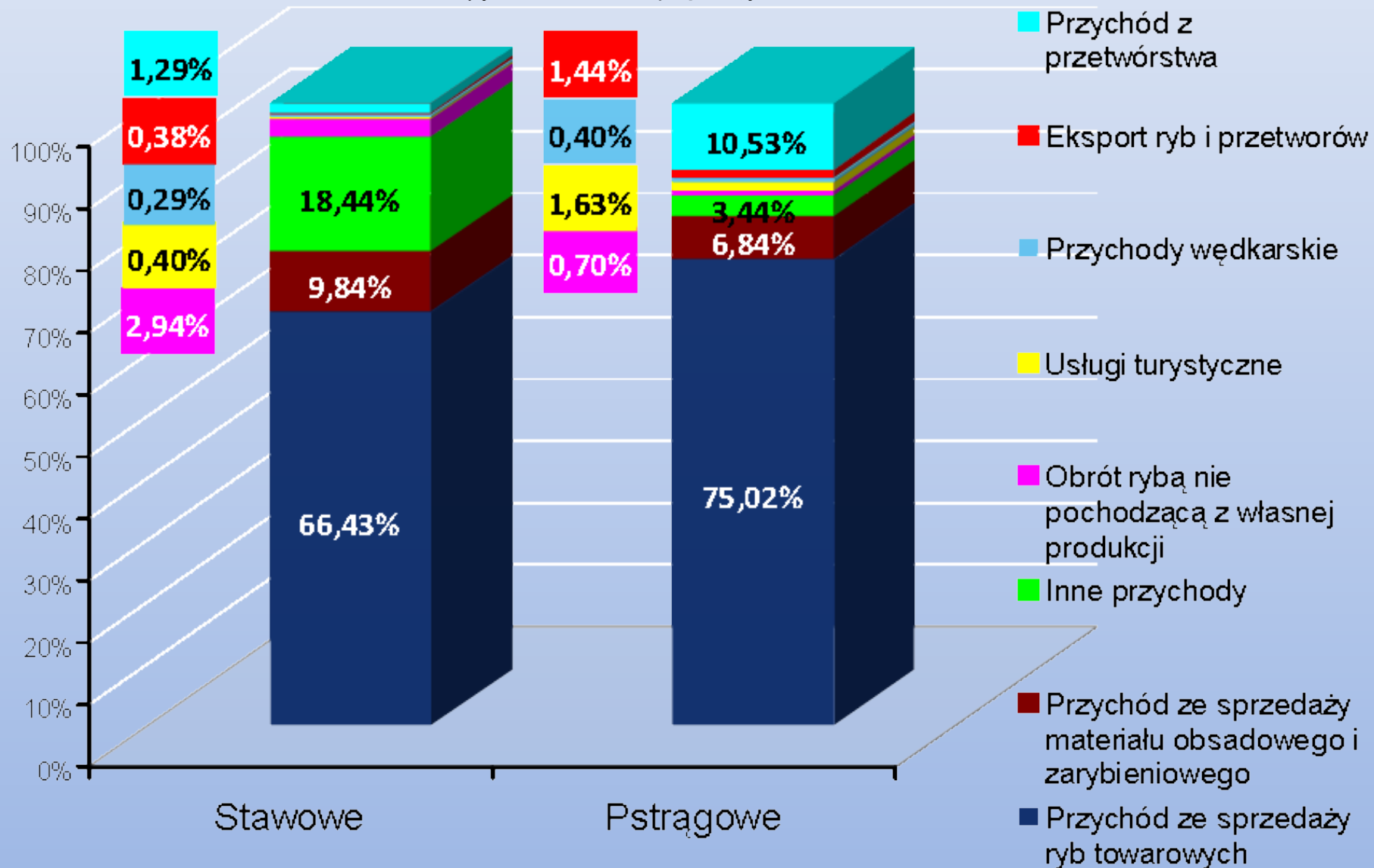
tilapia - 1

łosoś atlantycki - 1

sandacz - 1

Struktura przychodów badanych gospodarstw w 2014 roku

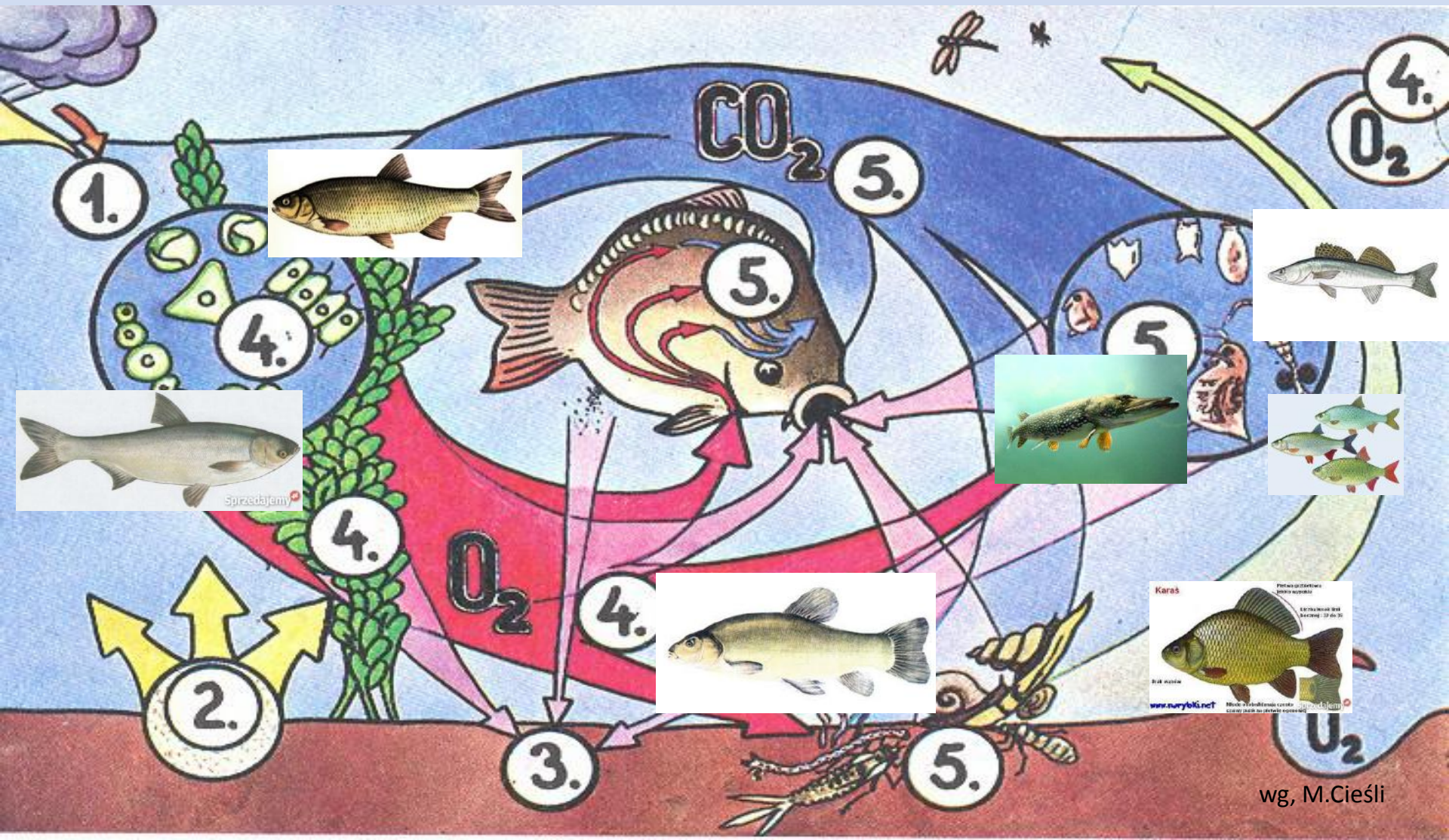
Możliwości zwiększenia przychodów gospodarstw rybackich

1. produkcja dodatkowych gatunków ryb (gatunki rodzime oraz pochodzące z innych stref klimatycznych),
2. zastosowanie nowych technologii (RAS, zintegrowane systemy ekstensywno-intensywne, akwaponika, żywienie ryb, racjonalizacja zużycia wody, doskonalenie materiału obsadowego - prace selekcyjne),
3. nowe formy sprzedaży i dystrybucji ryb (sprzedaż bezpośrednia, łowiska, przetwórstwo, mała gastronomia, akwaturystyka)
4. nowe produkty z ryb (bez ości, bez skóry, lekko wędzone i marynowane dla dzieci, w formie hotdogów, faworków, kiełbasek)
5. wykorzystanie walorów pozaprodukcyjnych stawów - łowiska, ścieżki widokowe i edukacyjne, sporty wodne

Kilka uwag na temat możliwości zwiększenia przychodów gospodarstw rybackich

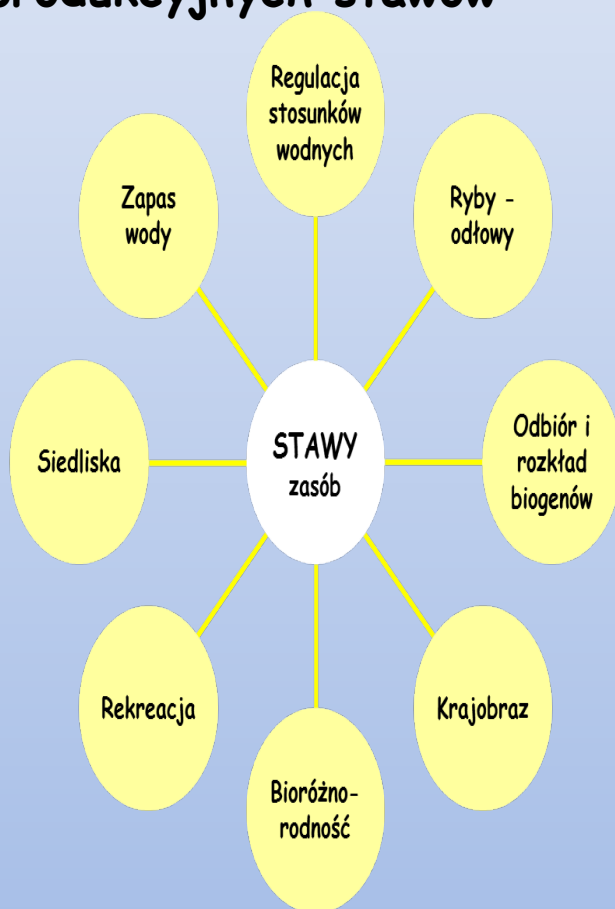

Jedną z wielu unikatowych cech tradycyjnych stawów karpowych jest obfitość źródeł i zasobów pokarmu naturalnego, które nigdy nie są w pełni wykorzystane przez gatunek podstawowy, czyli karpie

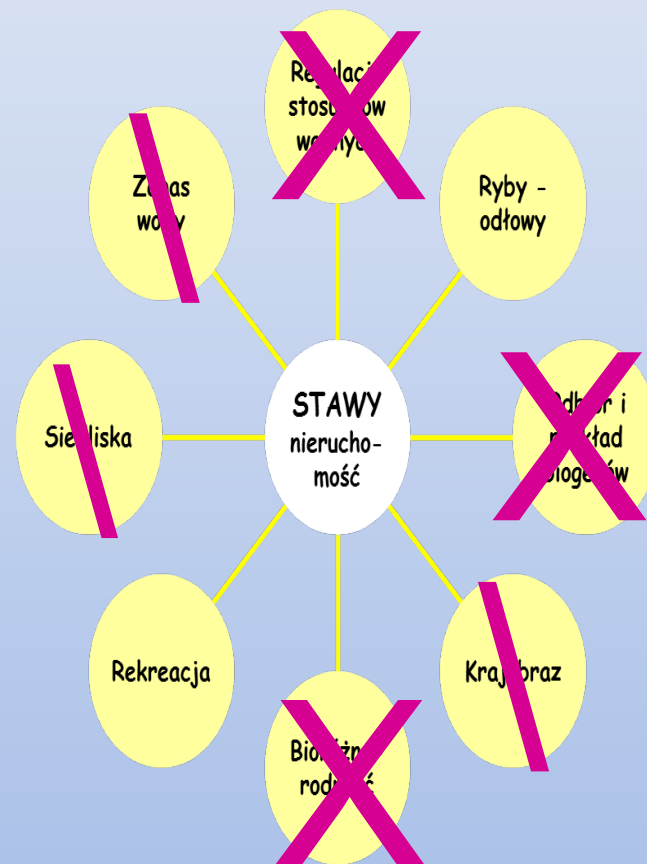

Kluczowe elementy stanowiące podstawę określenia wartości stawów:

A. Z uwzględnieniem walorów pozaprodukcyjnych stawów

B. z uwzględnieniem stawu jako nieruchomości

Średnia wartość walorów pozaprodukcyjnych stawów rybnych w Polsce w 2011 r. wyniosła ok. 219 tys. zł/ha ewidencyjny stawów i dziesięciokrotnie przekraczała wartość rynkową stawów w tym okresie

\ - brak wpływu na wartość lub wpływ nieznacznie pozytywny
X - brak wpływu lub negatywny wpływ na poziom wartości rynkowej

Wprowadzanie niektórych gatunków ryb akwakultury wymaga promocji dotyczącej wielkości konsumpcyjnej – dlaczego nie może to być jak w innych krajach?

Lin: 100-150 g/szt.

Sandacz: 300-600 g/szt.

Okoń: 50-100 g/szt.

Karp: 700-800 g/szt.

oraz inne gatunki

fot. J. Wolnicki

W ostatnich latach
obserwujemy
szybkie zmiany krajowego
rynku ryb

Fot. J. Regenda

Zmiany na krajowym rynku ryb mogą zachodzić szybko, czego przykładem jest rynek karpia

W 2015 roku przetworzono około 6 000 ton karpia (szacunek własny), co stanowi ok. 30% podaży tego gatunku, podczas gdy kilka lat temu ten udział wynosił poniżej 10%.

fot. J. Regenda

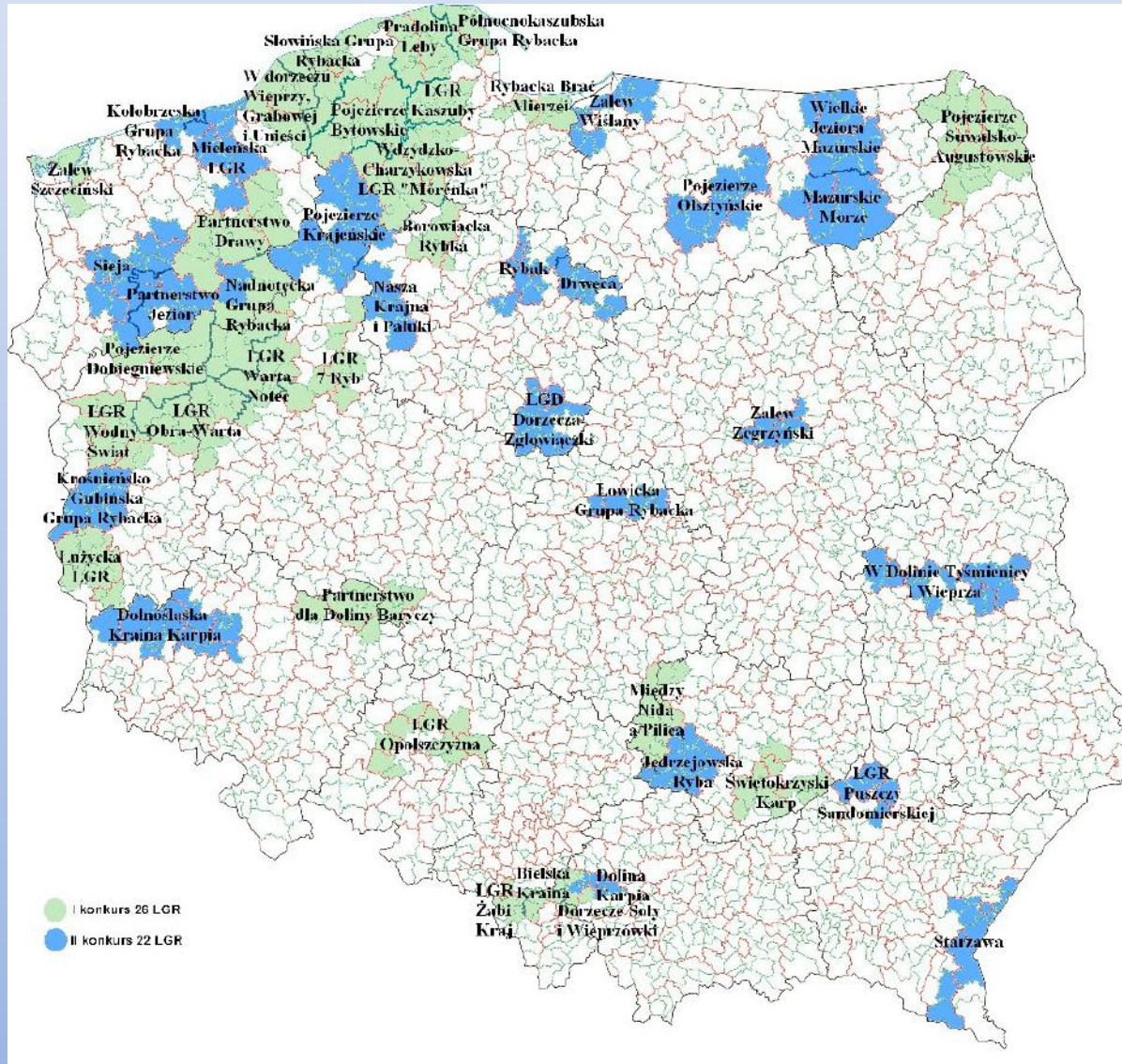

Fot. J. Regenda

stworzyły Lokalne Grupy Rybackie

O czym powinniśmy pamiętać planując rozwijanie dodatkowych źródeł przychodów gospodarstw rybackich?

1. specyfice własnego gospodarstwa (karpiove, pstrągowe, jeziorowe, karpiovo-jeziorowe,) itd...
2. możliwościach zintensyfikowania produkcji podstawowej czyli ryb,
3. wskazaniach do prowadzenia do prowadzenia dodatkowej działalności (położenie gospodarstwa, rynki zbytu, zapotrzebowanie na określony rodzaj działalności, możliwości wypełnienia niszy rynkowej),
4. atrakcyjności i oryginalności oferty rynkowej
5. gotowości do ciągłego rozwoju i podążania za trendami rynkowymi

Czy wprowadzać dywersyfikację przychodów w rybactwie?

Plusy

Minusy

Wzrost dochodów/rentowności gospodarstwa

Ryzyko zaniedbywania podstawowej działalności, to jest chowu ryb

Redukowanie ryzyka problemów finansowych gospodarstwa w porównaniu do „monokultury” chowu ryb

Konieczność prowadzenia pełnego rozliczenia finansowego i podatkowego gospodarstwa

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gospodarstwa

Konieczność zmian i dostosowania systemów zarządzania gospodarstwem do aktualnie prowadzonej działalności

Wykorzystanie nowych trendów w turystyce i gastronomii, przestawienie gospodarstwa na innowacyjność

Konieczność wzrostu zatrudnienia i rozrost „biurokracji”

Możliwość wykorzystania środków unijnych

Zwiększone ryzyko epizootyczne, konieczność odseparowania części produkcyjnej od działalności handlowej przy niektórych rodzajach działalności (łowiska)

Bardziej równomierny dopływ gotówki niż w tradycyjnej hodowli ryb

Problemy z kradzieżami ryb i zaśmiecaniem terenu (łowiska)

Dziękuję za uwagę!

Fot. W. Niemczuk